

Bruksela, dnia 9 grudnia 2011 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 108/2011

Sprawozdanie na temat propozycji Komisji w obszarze badań naukowych, innowacji i konkurencyjności w Europie

W poniższym sprawozdaniu poruszone zostały następujące tematy:

- 1. „Horyzont 2020” – Komisja proponuje inwestycje na poziomie 80 mld euro w badania i innowacje, aby przyspieszyć wzrost i stworzyć miejsca pracy**
- 2. Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) stworzy więcej ośrodków innowacji**
- 3. Strategiczny plan innowacji Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii – najczęściej zadawane pytania**
- 4. Przelamywanie barier ograniczających badania naukowe – konsultacje Komisji Europejskiej w sprawie europejskiej przestrzeni badawczej (wyniki w 2012 r.)**

- 1. „Horyzont 2020” – Komisja proponuje inwestycje na poziomie 80 mld euro w badania i innowacje, aby przyspieszyć wzrost i stworzyć miejsca pracy**

Komisja Europejska przedstawiła w dniu 30 listopada pakiet środków na rzecz rozwoju badań naukowych, innowacji i konkurencyjności w Europie. Komisarz **Máire Geoghegan-Quinn** ogłosiła warty 80 mld euro¹ program inwestowania w badania naukowe i innowacje o nazwie „Horyzont 2020”. Z kolei komisarz **Androulla Vassiliou** przedstawiła strategiczny plan innowacji dotyczący Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT), na który przeznaczono 2,8 mld euro z programu „Horyzont 2020”. Jednocześnie wiceprzewodniczący **Antonio Tajani** zapowiedział wprowadzenie nowego programu uzupełniającego – którego

¹ Stałe ceny w 2011 r. Biorąc pod uwagę szacowaną inflację w latach 2014-2020, kwota ta wynosi 90 mld euro.

budżet wyniesie 2,5 mld euro – w celu zwiększenia konkurencyjności i innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach (MŚP). Powyższe programy finansowania będą realizowane w latach 2014-2020 r.

Przedstawiając założenia programu „Horyzont 2020”, unijna komisarz ds. badań, innowacji i nauki, **Máire Geoghegan-Quinn** powiedziała: „W tak radykalnie zmienionych warunkach gospodarczych potrzebujemy nowej koncepcji europejskich badań naukowych i innowacji. „Horyzont 2020” zapewnia bezpośredni bodziec dla gospodarki oraz bazę naukowo-techniczną i konkurencyjność przemysłu na przyszłość, dzięki czemu nasze społeczeństwo będzie funkcjonowało w bardziej inteligentny i zrównoważony sposób, sprzyjający również włączeniu społecznemu.”

„**Horyzont 2020**” stanowi pierwszą inicjatywę skupiającą w jednym programie wszystkie unijne środki finansowania badań naukowych i innowacji. Dotyczy on przede wszystkim przekształcania odkryć naukowych w innowacyjne produkty i usługi, które otworzą nowe możliwości dla przedsiębiorstw i poprawią jakość życia. Jednocześnie w programie znacząco ograniczono formalności, upraszczając przepisy i procedury, aby przyciągnąć większą liczbę wybitnych naukowców i innowacyjnych przedsiębiorstw.

Fundusze programu „Horyzont 2020” zostaną przeznaczone na trzy główne cele.

- Po pierwsze, program ma wspierać czołową pozycję UE w nauce dzięki budżetowi w wysokości 24,6 mld euro (obejmującemu 77-proc. zwiększenie środków na rzecz Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych, która osiąga doskonałe wyniki).
- Po drugie, program zakłada zapewnienie europejskim przedsiębiorcom wiodącej pozycji w zakresie innowacji przemysłowych, na co przeznaczono 17,9 mld euro. Obejmuje to znaczącą inwestycję w wysokości 13,7 mld euro w najważniejsze technologie, a także lepszy dostęp do kapitału oraz wsparcie dla MŚP.
- Po trzecie, 31,7 mld euro przeznaczono na ważne kwestie dotyczące wszystkich Europejczyków, które podzielono na sześć głównych zagadnień: zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan; bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo, badania morskie oraz gospodarka ekologiczna; bezpieczna, ekologiczna i efektywna energia; inteligentny, ekologiczny i zintegrowany transport; działania w dziedzinie klimatu, efektywna gospodarka zasobami i surowcami; integracyjne, innowacyjne i bezpieczne społeczeństwa.

- **Kontekst**

Program „Horyzont 2020” należy do głównych filarów tzw. Unii innowacji – jednej inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020”, której celem jest zwiększenie konkurencyjności Europy na świecie. Unia Europejska przoduje na świecie w wielu technologiach, ale zarówno tradycyjne potęgi gospodarcze, jak i gospodarki wschodzące stanowią dla niej coraz większą konkurencję. Wniosek Komisji zostanie omówiony przez Radę i Parlament Europejski, a jego przyjęcie ma nastąpić do końca 2013 r.

Prostsza struktura programu, jeden zbiór przepisów i ograniczenie biurokracji sprawią, że dostęp do finansowania z programu „Horyzont 2020” będzie łatwiejszy. Program „Horyzont 2020” zakłada: znaczące uproszczenie procedury zwrotu środków dzięki wprowadzeniu jednolitej stawki ryczałtowej dla kosztów pośrednich oraz stosowaniu tylko dwóch stawek finansowania – na badania naukowe i na działania związane z rynkiem; jeden punkt dostępu dla uczestników; uproszczenie formalności przy opracowywaniu wniosków oraz zniesienie niepotrzebnych kontroli i audytów. Jednym z najważniejszych celów powyższych rozwiązań jest skrócenie okresu między złożeniem wniosku o przyznanie grantu a otrzymaniem finansowania o średnio 100 dni, co oznacza przyspieszenie realizacji projektów.

Komisja podejmie starania, aby udostępnić program większej liczbie uczestników z całej Europy, dzięki analizie możliwych synergii z funduszami przyznawanymi w ramach unijnej polityki spójności. Na podstawie programu „Horyzont 2020” w regionach o słabszych wynikach zostaną określone potencjalne centra doskonałości, którym zaproponuje się doradztwo strategiczne i wsparcie, natomiast fundusze strukturalne UE można wykorzystać do unowocześnienia infrastruktury i wyposażenia.

Kwota 3,5 mld euro zostanie przeznaczona na powszechniejsze stosowanie instrumentów finansowych, które pozwalają uzyskać pożyczki od instytucji finansowych z sektora prywatnego. Wykazano, że takie rozwiązania bardzo skutecznie przyciągają prywatne inwestycje w innowacje, co bezpośrednio przekłada się na wzrost i nowe miejsca pracy. Z kolei MŚP będą mogły skorzystać z finansowania w wysokości ok. 8,6 mld euro, ponieważ mają one decydujące znaczenie dla innowacji.

Ponadto w ramach programu „Horyzont 2020” zaplanowano zainwestowanie prawie 6 mld euro w rozwój europejskiego potencjału przemysłowego w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, które obejmują: fotonikę oraz mikro- i nanoelektronikę, nanotechnologie, materiały zaawansowane oraz zaawansowane systemy produkcji i przetwarzania, a także biotechnologię. Rozwój wymienionych technologii wymaga wielodyscyplinarnych rozwiązań oraz dużych zasobów wiedzy i kapitału.

Zgodnie z wnioskiem Komisji 5,75 mld euro (co stanowi wzrost o 21 proc.) zostanie przekazane na działania „Maria Curie”, dzięki którym od 1996 r. wsparto szkolenia, mobilność i doskonalenie umiejętności ponad 50 000 naukowców.

Stanowiący nieodłączną część programu „Horyzont 2020” Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) będzie odgrywał istotną rolę dzięki zaangażowaniu doskonałych wyższych uczelni, ośrodków badawczych i przedsiębiorstw w celu kształcenia przedsiębiorców przyszłości oraz zapewnienia europejskiemu „trójkątowi wiedzy” miejsca w światowej czołówce. Komisja postanowiła znacząco zwiększyć wsparcie dla EIT i zaproponowała dla niego budżet wynoszący 2,8 mld euro na lata 2014-2020 (dla porównania – od założenia instytutu w 2008 r. przyznano na niego 309 mln euro). EIT opiera się na nowatorskiej koncepcji transgranicznych partnerstw publiczno-prywatnych zwanych wspólnotami wiedzy i innowacji (WWiI). Do trzech działających już WWiI, zajmujących się tematyką zrównoważonej energii (WWiI „InnoEnergy”), zmiany klimatu (WWiI „Climate”) oraz społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego (EIT ICTLabs), dołączy w latach 2014-2020 sześć nowych wspólnot.

Finansowanie Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERBN) wzrośnie o 77 proc. do 13,2 mld euro. ERBN wspiera najzdolniejszych i najbardziej twórczych naukowców, aby mogli oni prowadzić nowatorskie badania o najwyższej jakości w Europie, w ramach programu o międzynarodowej renomie.

Program „Horyzont 2020” będzie ponadto wspierał współpracę międzynarodową, aby poprawić wyniki i zwiększyć atrakcyjność UE w dziedzinie badań naukowych, wspólnie rozwiązywać problemy globalne oraz wspierać politykę zewnętrzną UE.

Wspólne Centrum Badawcze (JRC), będące wewnętrzną służbą naukową Komisji Europejskiej, będzie nadal zapewniać wsparcie naukowo-techniczne niezbędne do kształtowania polityki UE we wszystkich dziedzinach – od środowiska, rolnictwa i rybołówstwa po nanotechnologię i bezpieczeństwo jądrowe.

Aby do 2014 r. zakończyć tworzenie europejskiej przestrzeni badawczej, stanowiącej rzeczywisty wspólny rynek wiedzy, badań naukowych i innowacji, program „Horyzont 2020” zostanie uzupełniony dodatkowymi środkami.

Wszystkie dokumenty związane z programem „Horyzont 2020” znajdują się na stronie (na razie w języku angielskim):

http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm?pg=h2020-documents

2. Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) stworzy więcej ośrodków innowacji

Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) ma znacznie zintensyfikować działania mające na celu dalsze rozwijanie innowacji i przedsiębiorczości w UE, tworząc w latach 2014–2020 sześć nowych transgranicznych ośrodków innowacji, zwanych wspólnotami wiedzy i innowacji (WWiI). W następnych ramach finansowych Komisja Europejska przydzieliła budżet wynoszący 2,8 mld euro², aby umożliwić EIT konsolidację i dalszy rozwój istniejących WWiI z naciskiem na zmianę klimatu, zrównoważoną energię i TIK.

„Proponowany przez nas nowy pakiet dotyczący Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii to doskonała wiadomość dla europejskich przedsiębiorstw oraz środowisk badawczych i naukowych. Inwestujemy w kształtowanie przedsiębiorców przyszłości i wzmacniamy zdolności innowacyjne UE, aby dotrzymać kroku światowym liderom”, powiedziała **Androulla Vassiliou**, komisarz ds. edukacji, kultury, wielojęzyczności i młodzieży.

Komisja przyjęła także wniosek dotyczący „strategicznego planu innowacji” EIT, który określa ramy działań Instytutu w nadchodzących latach. Komisja oczekuje, że plan ten stanie się bodźcem do utworzenia nawet 600 nowych przedsiębiorstw i przeszkolenia 25 tys. studentów i 10 tys. doktorantów w nowych programach łączących doskonałą bazę naukową z solidnym komponentem dotyczącym przedsiębiorczości.

EIT łączy najlepsze instytucje szkolnictwa wyższego, ośrodki badawcze i przedsiębiorstwa, aby w innowacyjny sposób stawić czoła największym wyzwaniom społecznym. Uzupełnia inne europejskie inicjatywy dotyczące edukacji i badań i jest kluczowym elementem nowego programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020”. Komisja planuje tworzyć nowe WWiI w dwóch etapach.

- pierwsza grupa, która zostanie utworzona w 2014 r., będzie koncentrować się na poniższych zagadnieniach: innowacje na rzecz zdrowego stylu życia oraz aktywnego starzenia się (poprawa jakości życia i samopoczucia obywateli w każdym wieku); żywność na przyszłość (zrównoważony łańcuch dostaw żywności, „od pola do stołu”); surowce (zrównoważone poszukiwanie, wydobywanie, przetwarzanie, recykling i zastępowanie surowców).
- WWiI, które zostaną utworzone w 2018 r. w ramach drugiego etapu, będą koncentrować się na produkcji oferującej wartość dodaną (rozwój bardziej konkurencyjnych, zrównoważonych i przyjaznych dla środowiska procesów produkcyjnych); inteligentnych i

² 3,2 mld euro z uwzględnieniem szacowanej inflacji w latach 2014–2020

bezpiecznych społeczeństwach (rozwiązanie problemu luk w bezpieczeństwie w Europie przez opracowanie i wdrożenie innowacyjnych rozwiązań bazujących na TIK) oraz mobilności w miastach (zapewnienie bardziej ekologicznego, bezpieczniejszego i inteligentniejszego systemu mobilności w miastach, w większym stopniu sprzyjającego włączeniu społecznemu).

Zagadnienia wybrano na podstawie kryteriów ustanowionych przez Komisję, po konsultacjach społecznych ze wspólnotą innowacji.

- **Kontekst**

Najważniejszą misją EIT, autonomicznego organu UE ustanowionego w 2008 r., jest wspieranie konkurencyjności państw członkowskich dzięki łączeniu najlepszych instytucji szkolnictwa wyższego, ośrodków badawczych i przedsiębiorstw, aby skupić się na największych wyzwaniach społecznych. EIT dąży do osiągnięcia swoich celów za pośrednictwem WWiI, pionierskiej koncepcji transgranicznych partnerstw publiczno-prywatnych. Siedziba administracyjna EIT znajduje się w Budapeszcie, natomiast WWiI działają w 16 miastach w całej Europie, od Barcelony po Sztokholm.

3. Strategiczny plan innowacji Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii – najczęściej zadawane pytania

- **Czym jest EIT?**

Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) utworzono w 2008 r. z inicjatywy Komisji Europejskiej. Jest on autonomicznym organem UE stymulującym innowacje na poziomie światowym. Skupia on doskonałej jakości instytucje szkolnictwa wyższego, ośrodki badawcze i przedsiębiorstwa, zmierzając do osiągnięcia postawionych mu celów poprzez pionierskie koncepcje transgranicznych partnerstw publiczno-prywatnych znanych jako wspólnoty wiedzy i innowacji (WWiI). Siedziba administracyjna EIT mieści się w Budapeszcie, ale WWiI działają w 16 ośrodkach w całej Europie, od Barcelony po Sztokholm. Jak dotąd powstały trzy WWiI zajmujące się tematyką zrównoważonej energii (InnoEnergy KIC), zmiany klimatu (Climate KIC) oraz społeczeństwa informacyjno-komunikacyjnego (ICT Labs).

- **Jaką wizję dla EIT ma Komisja?**

Celem EIT jest stworzenie przedsiębiorców przyszłości i zadbanie o to, by europejski „trójkąt wiedzy” mógł równać się ze światową czołówką. WWiI koncentrują się na głównych

wyzwaniach społecznych, zaś EIT pełni rolę katalizatora dla wprowadzania i wykorzystywania nowych technologii oraz badań naukowych.

EIT i WWiI zorganizowane są tak, by do minimum ograniczyć biurokrację, a zarazem dać im możliwość szybkiego dostosowania się do nowych lub powstających potrzeb. Dzięki temu mogą one efektywnie działać Komisja pragnie, aby EIT był wzorem dla uproszczeń.

Główną siłą napędową innowacji EIT są studenci, badacze i przedsiębiorcy. Wymiar edukacyjny instytutu stwarza nowe możliwości rozwoju kariery, które podążać mogą ścieżkami biegnącymi na styku świata akademickiego i sektora prywatnego.

Pierwsze WWiI rozpoczęły swoją działalność stosunkowo niedawno, ale ich wartość i wpływ są już widoczne. W przeciągu zaledwie roku utworzono sześć przedsiębiorstw, a następnych 50 jest w przygotowaniu. Na firmowane przez WWiI kursy w ramach studiów magisterskich i doktoranckich przyjęto około 700 osób.

Komisja oczekuje, że do 2020 r. EIT przyczyni się do stworzenia około 600 do 600 nowych przedsiębiorstw i objęcia około 25 tys. studentów i 10 tys. doktorantów szkoleniami w ramach nowych programów nauczania, które łączyć będą w sobie badania naukowe doskonałej jakości i silny element przedsiębiorczości.

- **Ile środków proponuje Komisja dla EIT na lata 2014–2020?**

Od chwili uruchomienia EIT otrzymał z budżetu UE 309 mln EUR. W ramach proponowanego programu „Horyzont 2020” Komisja przewiduje znaczne zwiększenie wsparcia dla EIT, a mianowicie budżet w wysokości 2,8 mld³ EUR w latach 2014–2020.

Budżet zwiększono, by umożliwić pierwszym trzem WWiI konsolidację i rozwój oraz by uutorować drogę dla utworzenia sześciu nowych WWiI do 2018 r. Koncentrowałyby się one na następujących dziedzinach: zdrowy styl życia, surowce, żywność na przyszłość (planowane powstanie w 2014 r.); mobilność w miastach, produkcja oferująca wartość dodaną oraz inteligentne i bezpieczne społeczeństwa (planowane powstanie w 2018 r.).

Średni wkład EIT do ogólnego budżetu WWiI wynosi do 25%. Kwoty kierowane do poszczególnych WWiI mogą być różne, ponieważ różne są też potrzeby budżetowe każdej ze wspólnot. Ostateczny przydział środków zależy od konkretnych planów biznesowych danej WWiI i od jej rozwoju.

³ Po uwzględnieniu przewidywanej stopy inflacji w latach 2014–2020 odpowiada to 3,2 mld EUR

- **W jaki sposób EIT zapewni finansowanie z innych źródeł?**

Model finansowania EIT opiera się na mocnych stronach i zasobach partnerów zaangażowanych w WWiI. Unia Europejska zapewnia 25% środków EIT i podległych mu WWiI. Pozostała część będzie w większości pochodzić od partnerów WWiI.

Doświadczenia związane z początkowym okresem pokazały bardzo wysoki poziom zaangażowania partnerów przemysłowych. WWiI udało się również uzyskać dodatkowe fundusze z krajowych i regionalnych środków publicznych. Rząd niemiecki postanowił na przykład przeznaczyć 50 mln EUR na okres pięciu lat, na zarządzanie inicjatywą edukacyjną „Software Campus” przez WWiI ICT Labs.

- **Strategiczny plan innowacji EIT (SPI) – co to jest?**

Jest to proponowana przez Komisję strategia ramowa dla EIT na nadchodzące lata. Celem tej strategii jest znaczne zwiększenie wpływu EIT w całej Europie.

Upowszechnione zostaną doświadczenia zdobyte przez WWiI – zarówno najlepsze praktyki, jak i wnioski wyciągnięte z popełnionych błędów – tak aby mogły one stanowić przedmiot rozważań dla innych podmiotów. Aby pobudzić tę wymianę wiedzy, Komisja stworzy systemy w formie programów stypendialnych, sieci absolwentów i forum zainteresowanych stron. Powyższym środkom towarzyszyć będą starania mające na celu usprawnienie zarządzania EIT oraz – poprzez stworzenie nowego systemu monitorowania – ocenę wyników działalności EIT i WWiI. System monitorowania umożliwi EIT porównanie jego wyników na podstawie jego własnych celów oraz w odniesieniu do najlepszych rozwiązań na szczeblu europejskim i światowym.

- **Dlaczego Komisja proponuje ograniczenie liczby członków Rady Zarządzającej EIT?**

Liczba członków rady zostanie obniżona z 22 do 10. Reprezentowane przez EIT podejście nastawione na wyniki wymaga skutecznych, sprawnych i konkretnych sposobów podejmowania decyzji. Mniejsza rada, kładąca większy nacisk na przywództwo strategiczne, jest zasadniczym krokiem w tym kierunku, co podkreślono też w niezależnej zewnętrznej ocenie przeprowadzonej na początku tego roku i co jest zgodne z propozycją samej Rady Zarządzającej EIT. Zmniejszenie ilości członków rady sprawi, że proces podejmowania decyzji stanie się efektywniejszy i skuteczniejszy, utrzymując jednocześnie administracyjne koszty ogólne na minimalnym poziomie.

- **Jakie działania są podejmowane w celu zwiększenia atrakcyjności EIT dla przedsiębiorstw, w szczególności dla MŚP?**

Bez uszczerbku dla koniecznej elastyczności EIT Komisja zaproponowała środki mające na celu usprawnienie istniejących w EIT procedur podejmowania decyzji i ich realizacji. Tematy dla nowych WWiI wybrano na podstawie ich zdolności do tworzenia nowych możliwości dla przedsiębiorstw.

Zaangażowanie środowisk biznesu w EIT i WWiI już teraz jest znaczące i stale rośnie. W ramach WWiI zaangażowanych jest niemal 200 partnerów, z czego 75 (prawie 40%) to organizacje przedsiębiorców. W ramach Climate KIC zaangażowanych jest na przykład wiele regionalnych MŚP. Wkład partnerów przemysłowych do wynoszącego 290 mln EUR budżetu InnoEnergy KIC sięga około jednej trzeciej środków. W przypadku ICT Labs KIC udział partnerów przemysłowych w budżecie wynosi 20%.

Szczególnie atrakcyjne dla przedsiębiorstw – zarówno tych wielkich międzynarodowych jak i dla tych małych i średnich – jest nastawione na wyniki podejście EIT do innowacji, jak również nacisk, jaki EIT kładzie na elastyczność, a także podejmowane przezeń wysiłki w celu zapewnienia prostszych i jaśniejszych zasad.

- **W jaki sposób doszło do wybrania tematów dla sześciu nowych WWiI? Na jakich kryteriach oparto się przy określeniu zakresu tych tematów?**

Projekt strategicznego planu innowacji przedłożony Komisji przez Radę Zarządzającą EIT w czerwcu 2011 r. stanowił podstawę wyboru tematów dla nowych WWiI. Jednocześnie opracowano kryteria, które miały zagwarantować obiektywną ocenę potencjału innowacyjnego oferowanego przez każdy z proponowanych przyszłych tematów. W drodze konsultacji społecznej kryteria te zostały przedłożone do oceny szerszej wspólnotie innowacji.

Tematy te koncentrują się na problemach społecznych. Obecne i przyszłe WWiI będą – poprzez swoją rolę jako źródła innowacji i potencjału gospodarczego – przyczyniać się do osiągnięcia celów programu „Horyzont 2020” i strategii „Europa 2020” na rzecz zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego.

- **Jaką rolę pełni EIT w ramach programu „Horyzont 2020”?**

W ramach programu „Horyzont 2020” EIT będzie odgrywać ważną rolę poprzez połączenie doskonałej jakości badań naukowych, edukacji i innowacji.

EIT będzie stanowił część celu „stawianie czoła wyzwaniom społecznym”, uzupełniając inne inicjatywy w ramach szerszej strategii. Przyczyniać się on będzie także do osiągnięcia celu „wiodąca pozycja w przemyśle i konkurencyjne warunki” poprzez stymulowanie ukierunkowanych na wyniki badań naukowych i wspieranie tworzenia innowacyjnych MŚP mających duży potencjał rozwoju. EIT przyczyni się nadto do utworzenia „doskonałej bazy naukowej” przez promowanie mobilności między dyscyplinami, sektorami i państwami.

Program „Horyzont 2020” zagwarantuje niezbędne uproszczenia i elastyczność, dzięki którym EIT będzie mógł w pełni wykorzystać swój potencjał innowacyjny, zaprezentować nowe podejścia i przyciągnąć przedsiębiorców. Stanowi to dla EIT zachętę do pełnego wykorzystania jego autonomii, tak aby mógł on szybko reagować na nowe lub pojawiające się potrzeby.

4. Przelamywanie barier ograniczających badania naukowe – konsultacje w sprawie europejskiej przestrzeni badawczej

W dniu 13 września 2011 r. Komisja Europejska zwróciła się do naukowców oraz pozostałe zainteresowane grupy i osoby prywatne o pomoc w przeorganizowaniu sceny badawczej w Europie. Komisja Europejska rozpoczęła wówczas publiczne konsultacje, aby uzyskać informacje na temat możliwości radykalnej poprawy europejskiego środowiska badawczego. Powyższe miało na celu stworzenie do 2014 r. europejskiej przestrzeni badawczej (EPB) stanowiącej prawdziwie jednolity rynek wiedzy, badań i innowacji. Pozwoli to naukowcom, instytucjom badawczym i przedsiębiorcom przemieszczać się, konkurować i współpracować niezależnie od granic państwowych, zwiększając tym samym potencjał wzrostu gospodarczego.

Unijna komisarz ds. badań i innowacji, **Máire Geoghegan-Quinn** powiedziała: „Konieczność pobudzenia europejskiej gospodarki oznacza, że musimy możliwie jak najwięcej zyskać na prowadzonych badaniach naukowych. Niedopuszczalna jest sytuacja, w której najwybitniejszym naukowcom często bardziej opłaca się i jest łatwiej przenieść się na drugą stronę Atlantyku niż przemieszczać się w obrębie UE. Chcemy, aby środowisko naukowców powiedziało nam, czego potrzebuje i abyśmy wspólnie przystąpili do przelamywania barier stojących na drodze ku wzrostowi gospodarczemu i nowym miejscom pracy.

Konsultacje trwały do 30 listopada 2011 r. Oto przykładowe pytania, które Komisja Europejska postawiła:

- Czy naukowcy poszukują nowych możliwości, lecz czują się ograniczeni istniejącymi granicami państwowymi?
- Czy naukowcy potrzebują nowej infrastruktury badawczej do realizacji swoich pomysłów?

- Czy środowisko naukowców potrzebuje szerszych możliwości wymiany poglądów, realizacji nowych projektów oraz tworzenia nowych produktów i usług?

Na podstawie zebranych odpowiedzi na powyższe i pozostałe pytania Komisja sfinalizuje wniosek dotyczący udoskonalenia ram prawnych EPB, który zostanie opublikowany przed końcem 2012 r. Ramy prawne zoptymalizują koordynację finansowania badań ponad granicami państw członkowskich, poprawiając skuteczność i oddziaływanie europejskich prac badawczych.

Komisja Europejska wskazała EPB jako warunek wstępny nastania nowej ery innowacji i konkurencyjności w Europie, łączącą najwybitniejsze umysły w pracach na rzecz stworzenia „Unii innowacji”. W lutym br. Rada Europejska poparła inicjatywę, wzywając Unię Europejską do szybkiego usunięcia pozostałych ograniczeń w celu przyciągnięcia talentów naukowych i nowych inwestycji, a także stworzenia do roku 2014 zjednoczonej europejskiej przestrzeni badawczej.

- **Kontekst**

W styczniu 2000 r. Komisja Europejska zaproponowała w swoim komunikacie, zatytułowanym „W kierunku Europejskiej Przestrzeni Badawczej” ([COM\(2000\)6](#)), utworzenie europejskiej przestrzeni badawczej (EPB), którą Rada Europejska zatwierdziła w trakcie szczytu w Lizbonie w marcu 2000 r. Nowy impuls tej inicjatywie nadała w 2007 r. zielona księga Komisji Europejskiej dotycząca EPB ([COM\(2007\)161](#)).

Traktat lizboński wprowadza podstawę prawną dla stworzenia europejskiej przestrzeni badawczej. Przestrzeń ta ma na celu umożliwienie w szczególności swobodnego przepływu naukowców, wiedzy naukowej i technologii. W tym celu UE zachęca do usunięcia barier podatkowych i prawnych ograniczających współpracę w dziedzinie badań naukowych.

Komisja Europejska proponuje ramy prawne europejskiej przestrzeni badawczej w 2012 r., zgodnie z zobowiązaniem podjętym w komunikacie dotyczącym stworzenia Unii innowacji (COM(2010)546).

W 2008 r. Rada rozpoczęła proces lublański mający na celu poprawę systemu politycznego zarządzania europejską przestrzenią badawczą i przyjęła wspólną wizję EPB 2020. Następuje wyraźny postęp w tej dziedzinie dzięki licznym inicjatywom opierającym się na partnerstwie, zaproponowanym przez Komisję w 2008 r. i służącym zacieśnieniu współpracy w pięciu obszarach: kariera naukowa (warunki zatrudnienia i mobilność); wspólne planowanie i realizacja programów badawczych; stworzenie światowej klasy infrastruktury badawczej w

Europie; transfer wiedzy i współpraca między publicznymi ośrodkami badawczymi i branżą przemysłową; międzynarodowa współpraca naukowo-techniczna.

Opracowała:

Dr Magdalena Skulimowska⁴

• **Dodatkowe informacje:**

http://ec.europa.eu/education/eit/eit-home_en.htm

Strona internetowa EIT: <http://eit.europa.eu>

Ocena zewnętrzna EIT:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/education/2011/eitreport_en.pdf

Wyniki otwartych konsultacji społecznych:

http://ec.europa.eu/education/eit/eit-consultation_en.htm

Agenda cyfrowa:

http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/index_en.htm

Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji:

http://ec.europa.eu/cip/index_pl.htm

Unia innowacji: <http://ec.europa.eu/innovation-union>

Europa 2020: http://ec.europa.eu/europe2020/index_pl.htm

⁴ Na podstawie informacji Komisji Europejskiej.